

Important Bird Area: Цікіны астравы

© С. Левый

Code: BY041

Central coordinates: 55° 38' N 27° 29' E

Location: Vitebskaya voblast: Miyory region

Area: 6364 ha

IBA Criteria: B2

National conservation status: Рэспубліканскі гідралагічны заказнік «Балота Мох»

International conservation status: ТВП рэгіянальнай значнасці

Site description:

ТВП уяўляе сабой буйное верхавое балота з мінеральнымі астравамі, азёрамі, рэкамі і мачажынамі, акружанае па краях хвойнымі і лісцёвымі лясамі. Па ўсім балоце раскіданы шматлікія мінеральныя грывы, якія атрымалі назву Цікіны астравы. Унікальнасць гэтым парослым лесам астравам прыдаюць групы старых дубоў, ясеняў і клёнаў.

З захаду да балота прымыкае буйное мезатрофнае возера Нобіста (3,75 км²). Возера мелкаводнае, у летні час практычна цалкам зарастае воднай расліннасцю. Берагі месцамі ўтвараюць буйныя сплавіны, парослыя балотнымі відамі асокаў. Для рэгуляцыі ўзроўню вады ў возеры на рацэ Хараброўка, якая выцякае з яго,

пабудавана водарэгулюючая плаціна. У выніку рэчышча Хараброўкі ніжэй возера зарасло воднай расліннасцю і месцамі перакрылася сплавінамі, плынь практычна адсутнічае. На гэтым участку ў Хараброўку ўпадаюць шматлікія лесамеліярацыйныя каналы і рака Голчыца, якая перасякае ўвесь балотны масіў з поўдня на поўнач.

З-за высокай забалочанасці тэрыторыі і адсутнасці дарожнай сеткі лесагаспадарчая дзейнасць тут вядзецца толькі па перыферычных участках, практычна цалкам адсутнічаюць сельскагаспадарчыя ўгоддзі. Асноўнымі формамі гаспадарчай дзейнасці з'яўляюцца паляванне і рыбалоўства. Арандатарамі возера Нобіста праводзіцца зарыбленне вадаёма, рэгуляцыя ўзроўню вады. Жыхары навакольных населеных пунктаў збіраюць на балотах журавіны і брусніцы, у лясах – чарніцы і грыбы.

Флора налічвае 223 віда сасудзістых раслін. Асаблівую каштоўнасць для захавання рэдкіх відаў раслін уяўляюць градава-мачажынныя і мачажынна-азёрныя балотныя комплексы. Шматлікія адкрытыямачажыны параслі расіцай круглалістай *Drosera rotundifolia*, асакой багнавай *Carex limosa*, чаротнікам белым *Rhynchospora alba*, багноўкай чорнай *Empetrum nigrum* і іншымі тыповымі балотнымі барэальнымі відамі. У наваколлі возера Чорнае адзначана адна з буйнейшых пладаносных папуляцый марошкі *Rubus chamaemorus* (пладанашэнне гэтага віду – вельмі рэкая з'ява ва ўмовах Беларусі), якая занесена у Чырвоную кнігу Рэспублікі Беларусь.

Habitats:

Верхавыя балоты – 70%, лясы – 20%, азёры – 10%.

Birds:

Усяго на тэрыторыі ТВП адзначана 202 віды птушак, 188 з іх гняздуюцца. Тут з дастаткова высокай шчыльнасцю гняздуюцца такія рэдкія віды птушак як чорны бусел *Ciconia nigra*, скапа *Pandion haliaetus* і балотная сава *Asio flammeus*.

Other animal groups:

У фауне ТВП прадстаўлены ўвесь набор млекакормячых, характэрных для поўначы Беларусі. Тут звычайныя лось *Alces alces*, дзік *Sus scrofa*, казуля *Capreolus capreolus*. У сухіх лясах па краях балот сустракаецца заяц-русак *Lepus europaeus*, а

ў багуновых сасняках і на пераходных балотах - заяц-бяляк *Lepustimidus*. З драпежнікаў ва ўгоддзі жывуць воўк *Canislupus*, лісіца звычайная *Vulpesvulpes*, куніца лясная *Martesmartes*, норка амерыканская *Mustelavison*, ласка *Mustelanivalis*, гарнастай *Mustelaerminea*. У рэках і азёрах ТВП шматлікі бабёр рачны *Castorfiber*, сустракаецца выдра *Lutralutra*. Возера Нобіста багатае на рыбныя запасы, жыве тут і каштоўны прамысловы від – вугор рачны *Anguillaanguilla*.

Populations of IBA trigger species:

Species	Season	Quality of estimate	Period	Quality of estimate	Trends	IBA criteria
Black stork <i>Ciconia nigra</i>	B	10 breeding pairs	2000-2005	Good		B2
Short-toed eagle <i>Circaetus gallicus</i>	B	1-3 breeding pairs	2000-2005	Medium		
Osprey <i>Pandion haliaetus</i>	B	5 breeding pairs	2000-2005	Good		
Crane <i>Grus grus</i>	B	+	2000-2005	Poor		
Common gull <i>Larus canus</i>	B	+	2009	Poor		
Short-eared owl <i>Asio flammeus</i>	B	10-15 breeding pairs	2000-2005	Poor		

Other biodiversity:

Насякомыя: аксамітніца юта *Oeneisjutta*, тарфянікавая жаўтушка *Coliaspalaeno*.

Расліны: баранец звычайны *Huperziaselago*, асака малакветкавая *Carex rauciflora*, цыбуля мядзведжая *Alliumursinum*.

Threats:

Адносна слабая населенасць тэрыторыі вызначае невысокі ўзровень антрапагенных нагрузак на прыродныя супольніцтвы ТВП. Асноўнымі неспрыяльнымі фактарамі тут з'яўляюцца парушэнне гідралагічнага рэжыму, высечкі лесу і пажары.

Парушэнне гідралагічнага рэжыму ўгоддзя звязана з пракладаннем асушальных каналаў, спрамленнем рэчышча ракі Хараброўка і зарэгуляваннем узроўню Абстэрнянскай групы азёраў. Леса-меліярацыйная сетка прыводзіць да перасыхання перыферыйнай часткі балота ў летні час і зніжэння разнастайнасці водна-балотных відаў жывёл і раслін.

Лясныя пажары, якія перыядычна ўзнікаюць ва ўгоддзі, з'яўляюцца адной з асноўных пагроз прыродным комплексам ТВП.

Высечкі лесу з-за высокай забалочанасці тэрыторыі носяць абмежаваны характар. Тым не менш, захоўваецца пагроза высечкі старых лясоў па ўскраінах балот і сухіх градах, якія з'яўляюцца месцамі жыхарства рэдкіх відаў жывёл і птушак.

Recommendations for the conservation:

Для захавання натуральных біяцэнозаў ТВП неабходна: пераўтварыць рэспубліканскі гідралагічны заказнік у ландшафтны; пры карэктыроўцы межаў заказніка ўключыць у яго ўсю ТВП; распрацаваць шматгадовы план кіравання заказнікам; правесці паўторнае забалочванне меліярацыйных сістэм і торфараспрацовак “Хараброва” і “Буянава”.

References:

Скарбы прыроды Беларусі. – Мн.: Беларусь, 2005. – 215 с. (Інфармацыю падрыхтавалі: Іваноўскі У.В., Максіменкаў М.В., Скуратовіч А.М., Навіцкі Р.В.)

Сушко Г.Г., Шкатуло В.В., Борок И.И. Редкие и охраняемые виды насекомых обитателей верховых болот Белорусского Поозерья // Красная книга Республики Беларусь: состояние, проблемы, перспективы: материалы международной научной конференции. – Витебск: УО “ВГУ им. П.М. Машерова”, 2011., с. 171-173.

Authors : Левы С.В.

** Использование размещенной здесь неопубликованной информации для научных публикаций без письменного соглашения ее авторов запрещено. В случае использования части контента или страницы целиком на других интернет-*

ресурсах, обязательна ссылка на авторов и сайт iba.ptushki.org